

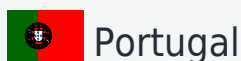
Početna Stranica > ... > Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje > Razvod Braka I Zakonska Rastava Portugal

Razvod braka i zakonska rastava

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?

U Portugalu se razvod ostvaruje sporazumno ili bez suglasnosti jednog od bračnih drugova brakorazvodnom parnicom (članak 1773. stavak 1. Građanskog zakonika (*Código Civil*)).

Prvi način podrazumijeva sporazum obaju bračnih drugova o razvrgnuću braka i u načelu o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je uzdržavanje potrebno, o ostvarivanju roditeljske odgovornosti za maloljetnu djecu, raspolaganju sa zajedničkim domom i dogovorima oko kućnih ljubimaca (članak 1775. stavak 1. Građanskog zakonika).

Brakorazvodnu parnicu može na sudu pokrenuti jedan bračni drug protiv drugoga na temelju pravno utvrđenih ili drugih činjenica kojima se, bez obzira na krivnju koja se pripisuje bračnim drugovima, dokazuje da su bračni odnosi trajno poremećeni (članak 1773. stavak 3. i članak 1781. Građanskog zakonika).

2 Koji su razlozi razvoda?

U slučaju sporazumnog razvoda bračni drugovi ne moraju navesti razlog svojeg zahtjeva.

Osnove su za pokretanje brakorazvodne parnice sljedeće (članak 1781. Građanskog zakonika):

1. *de facto* rastava koja traje jednu cijelu godinu; smatra se da *de facto* rastava postoji kad bračni drugovi ne žive zajedno i kad jedan od njih ili oboje ne namjeravaju nastaviti odnos (članak 1782. Građanskog zakonika)
2. promjena mentalnog stanja bračnog druga koja traje dulje od godine dana i kojom se zbog njezine ozbiljnosti ugrožava mogućnost zajedničkog života
3. odsutnost bez ikakvog kontakta odsutnog bračnog druga od najmanje godine dana
4. sve ostale činjenice kojima se, bez obzira na krivnju koja se pripisuje bračnim drugovima, dokazuje da su bračni odnosi trajno poremećeni.

3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:

3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)

Razvodom se brak razvrgava. Razvod ima iste pravne učinke kao i razvrgnuće zbog smrti, osim u iznimnim slučajevima propisanim zakonom (članak 1788. Građanskog zakonika).

Razvod ima učinke od trenutka kad presuda postane pravomoćna i kad više ne postoji mogućnost žalbe, ali se na imovinskopravne odnose bračnih drugova retroaktivno primjenjuje od trenutka podnošenja tužbe (članak 1789. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako se u postupku dokaže *de facto* rastava bračnih drugova, jedan od njih može zatražiti retroaktivnu primjenu

učinaka razvoda od datuma početka rastave u skladu s presudom (članak 1789. stavak 2. Građanskog zakonika).

Bez obzira na razvod bračni drug koji je uzeo prezime drugoga bračnog druga može to prezime zadržati ako potonji na to pristane ili ako to sud odobri kad uzme u obzir iznesene razloge. Bivši bračni drug može dati suglasnost u obliku javnobilježničkog dokumenta, dokumenta sastavljenog na sudu (pisana evidencija u postupku izjave namjere stranke) ili izjave pred službenikom matičnog ureda. Zahtjev za sudsko odobrenje korištenja prezimenom bivšega bračnog druga može se podnijeti u okviru brakorazvodne parnice ili u zasebnom postupku, čak i nakon donošenja odluke o razvodu braka (članak 1677-B Građanskog zakonika).

3.2 podjelu imovine supružnika

U slučaju razvoda nijedan bračni drug ne može dobiti više nego što bi dobio da je brak sklopljen u okviru režima zajednice stečene imovine (*regime da comunhão de adquiridos* – članak 1790. Građanskog zakonika).

Bračni drugovi gube sve koristi koje su stekli ili bi stekli od drugog bračnog druga ili treće strane u vezi s brakom ili s obzirom na bračno stanje, bez obzira na to je li to predviđeno prije ili nakon sklapanja braka. Davatelj može odrediti da se korist preusmjeri djeci rođenoj u braku (članak 1791. Građanskog zakonika).

Razvod ima učinke od trenutka kad presuda postane pravomoćna i kad više ne postoji mogućnost žalbe, ali se na imovinskopravne odnose bračnih drugova retroaktivno primjenjuje od trenutka podnošenja tužbe (članak 1789. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako se u postupku dokaže *de facto* rastava bračnih drugova, jedan od njih može zatražiti retroaktivnu primjenu učinaka razvoda od datuma početka rastave u skladu s presudom (članak 1789. stavak 2. Građanskog zakonika).

Sud može dati bračni dom bilo kojem od bračnih drugova u najam na njegov zahtjev, bez obzira na to je li on u zajedničkom vlasništvu ili u vlasništvu drugoga bračnog druga, posebno kad se uzmu u obzir potrebe svakoga bračnog druga i interesi djece rođene u braku. Na najam se primjenjuju propisi o iznajmljivanju smještaja, ali sud može odrediti uvjete sporazuma nakon saslušanja bračnih drugova i može raskinuti ugovor o najmu na zahtjev najmodavca ako je to opravdano činjenicama. Dogovori utvrđeni odobrenjem sporazuma između bračnih drugova ili sudskim nalogom mogu se izmijeniti u skladu s općim uvjetima o dobrovoljnoj jurisdikciji (članak 1793. Građanskog zakonika).

3.3 maloljetnu djecu supružnika

U slučaju razvoda, zakonske rastave, proglašenja ništavnosti ili poništaja braka dogovori oko djece, povezanog uzdržavanja i načina njegova plaćanja uređuju se sporazumom roditelja koji podliježe odobrenju suda (ili matičara (*Conservador do Registo Civil*) u postupcima sporazumnog razvoda i rastave braka) (članak 1905. stavak 1. i članak 1776-A Građanskog zakonika).

Postupak uređenja roditeljskih odgovornosti u matičnom uredu (*Conservatória do Registo Civil*) uređen je člancima 274-A, 274-B i 274-C portugalskog Zakona o registraciji građana (*Código do Registo Civil*).

Ako se ne postigne sporazum, sud odlučuje u skladu s interesom maloljetnika, među ostalim u pogledu održavanja bliskog odnosa s obama roditeljima, poticanja i prihvaćanja sporazuma ili donošenja odluka kojima se potiču brojne prilike za kontakt s obama roditeljima i podjele odgovornosti između njih. Skrbništvo nad maloljetnikom može se dodijeliti jednom od roditelja, trećoj osobi ili ustanovi za preodgoj ili skrb (članak 1906. stavak 8. Građanskog zakonika).

Za više informacija vidjeti informativni članak [Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt](#).

3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?

Svaki bračni drug mora si osigurati sredstva za život nakon razvoda. Oba bračna druga imaju pravo na uzdržavanje, bez obzira na vrstu razvoda. Iz očitih razloga pravednosti pravo na uzdržavanje može se uskratiti (članak 2016. stavci 1., 2. i 3. Građanskog zakonika).

Kad utvrđuje iznos uzdržavanja, sud mora uzeti u obzir trajanje braka, doprinos obiteljskim financijama, dob i zdravstveno stanje bračnih drugova, njihove stručne kvalifikacije i mogućnosti zapošljavanja, vrijeme koje mogu

posvetiti odgoju zajedničke djece, njihovu zaradu i dohodak, postojanje novog braka ili izvanbračnog odnosa i općenito sve okolnosti koje utječu na potrebe bračnog druga koji prima sredstva za uzdržavanje i financijske mogućnosti osobe koja plaća uzdržavanje (članak 2016-A stavak 1. Građanskog zakonika).

Sud mora dati prednost obvezama uzdržavanja djeteta bračnog druga koji je obveznik uzdržavanja pred obvezom uzdržavanja bivšega bračnog druga koja proizlazi iz razvoda (članak 2016-A stavak 2. Građanskog zakonika).

Bračni drug koji je uzdržavana osoba nema pravo tražiti održavanje standarda života koji je imao tijekom braka (članak 2016-A stavak 3. Građanskog zakonika).

Za više informacija vidjeti informativni članak [Obiteljsko uzdržavanje](#).

4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?

Zakonskom se rastavom ne razvrgava brak, ali prestaje dužnost zajedničkog života i pomoći (ne dovodi se u pitanje pravo na uzdržavanje). Rastava ima iste učinke na imovinu kao i razvrgnuće braka (članak 1795-A Građanskog zakonika).

Zakonska rastava završava mirenjem bračnih drugova ili razvrgnućem braka (članak 1795-B Građanskog zakonika).

5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?

Razlozi za zakonsku rastavu, bez obzira na to pokreće li se tužbom ili sporazumno, isti su kao za razvod *mutatis mutandis* (članak 1794. Građanskog zakonika).

6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?

Kako je navedeno u odgovoru na 4. pitanje, zakonskom rastavom prestaje dužnost zajedničkog života i pomoći, ali ne dovodi se u pitanje pravo na uzdržavanje. Zakonska rastava ima iste učinke na imovinu kao razvrgnuće braka (članak 1795-A Građanskog zakonika).

Odredbe o razvodu primjenjuju se *mutatis mutandis* na zakonsku rastavu (članak 1794. Građanskog zakonika).

Nakon zakonske rastave može uslijediti razvod, ali to nije preduvjet ni faza u brakorazvodnom postupku. Ako se bračni drugovi ne pomire u roku od godine dana od pravomoćnosti presude o zakonskoj rastavi (bez obzira na to je li sporazumna ili pokrenuta tužbom), jedan od njih može zatražiti pretvaranje rastave u razvod. Ako oba bračna druga zatraže pretvaranje, nije potrebno poštovati navedeni rok i presuda se donosi izravno (članak 1975-D stavci 1. i 2. Građanskog zakonika).

Ako pretvaranje traži jedan od bračnih drugova, drugi će biti obaviješten osobno ili preko pravnog zastupnika da prema potrebi u roku od 15 dana pobije zahtjev, što se može temeljiti samo na mirenju bračnih drugova (članak 993. stavci 3. i 4. Zakonika o građanskom postupku (*Código de Processo Civil*)). Nakon izvođenja dokaza sudac donosi odluku o pobijanju zahtjeva u roku od 15 dana (članak 986. stavak 3. Zakonika o građanskom postupku).

Pretvaranje zakonske rastave u razvod može se tražiti i u matičnom uredu (članak 5. stavak 1. točka (e) i članak 6. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda). Matičnom uredu podnosi se zahtjev utemeljen na činjenicama i zakonu, dostavljaju dokazi i prilažu materijalni dokazi (članak 7. stavak 1. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Tuženik se poziva da ospori zahtjev u roku od 15 dana, dostavi dokaze i priloži materijalne dokaze (članak 7. stavak 2. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako tuženik ne pobija zahtjev i ako se smatra se da su priznate činjenice koje je naveo podnositelj zahtjeva, matičar, nakon što potvrdi da su ispunjeni pravni zahtjevi, odobrava zahtjev (članak 7. stavak 3. Uredbe sa

zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako tuženik pobija zahtjev, matičar zakazuje pokušaj mirenja koji se mora održati u roku od 15 dana te može narediti izvršenje pravnih akata i dostavljanje dokaza potrebnih za ispunjenje pravnih zahtjeva (članak 7. stavci 4. i 5. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako tuženik pobija zahtjev i ako se pokaže da je postizanje dogovora nemoguće, stranke se obavješćuju da se izjasne i zatraže podnošenje novih dokaza u roku od osam dana. Predmet se zatim upućuje prvostupanjskom sudu mjerodavnom za to pitanje na području na kojem se nalazi matični ured (članak 8. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Kad se predmet uputi sudu, sudac naređuje izvođenje dokaza i zakazuje raspravu (članak 9. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?

Poništaj braka znači prestanak pravnih učinaka braka pozivanjem na znatan nedostatak koji utječe na brak.

8 Koji su uvjeti za poništenje braka?

Brak se može poništiti (članak 1631. Građanskog zakonika):

1. ako postoji neka prepreka koja ga čini nevaljanim (apsolutna ili relativna)
2. ako je sklopljen bez suglasnosti ili je suglasnost poništena zbog pogreške ili prisile izvršene nad jednim bračnim drugom ili obama bračnim drugovima
3. ako je sklopljen bez nazočnosti svjedoka (ako je to propisano zakonom).

Sljedeće zapreke imaju apsolutni učinak u pogledu sprečavanja braka predmetne osobe s drugom osobom (članak 1601. Građanskog zakonika):

1. Osoba je mlađa od šesnaest godina.
2. Utvrđeno je da osoba boluje od demencije (čak i ako je osoba na trenutke prisebna) ili joj je određena zabrana ili utvrđena nesposobnost zbog psihičkog poremećaja.
3. Prethodni brak osobe, katolički ili građanski, nije razvrgnut, čak i ako nije unesen u matičnu knjigu rođenih, vjenčanih i umrlih.

Sljedeće zapreke imaju relativni učinak u pogledu sprečavanja braka predmetnih osoba s drugom osobom (članak 1602. Građanskog zakonika):

1. krvno srodstvo u uspravnoj liniji
2. prethodni odnos roditeljske odgovornosti
3. krvno srodstvo u drugom stupnju u pobočnoj liniji
4. nekrvno srodstvo u uspravnoj liniji
5. ako je jedan od bračnih drugova prije bio osuđen zbog počinjenja ili pomaganja u počinjenju kaznenog djela ubojstva bračnog druga druge stranke, čak i ako nije bilo uspješno.

Brak se može poništiti zbog nedostatka suglasnosti (članak 1635. Građanskog zakonika):

1. ako u trenutku sklapanja braka jedna od stranaka nije bila svjesna svojih postupaka zbog slučajne nesposobnosti ili drugih uzroka
2. ako jedna od stranaka nije znala pravi fizički identitet druge stranke
3. ako je izjava o suglasnosti dobivena fizičkom prisilom
4. ako je suglasnost krivotvorena.

Pogreška kojom se poništava suglasnost relevantna je samo u svrhe poništaja kad se temelji na važnim osobinama drugog bračnog druga te je opravdana i dokazano je da bez nje brak ne bi razumno bio sklopljen

(članak 1636. Građanskog zakonika).

Brakovi sklopljeni na temelju moralne prisile mogu se poništiti ako je jedna od stranaka doživjela ozbiljne i nezakonite prijetnje te opravdano strahuje od izvršenja prijetnje (članak 1638. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako osoba svjesno i nezakonito prisilom dobije izjavu o suglasnosti od druge stranke uz obećanje da će je zaštititi od nepredvidljive štete ili štete koju nanose drugi, to je isto kao nezakonita prijetnja (članak 1638. stavak 2. Građanskog zakonika).

Izjava o suglasnosti pri sklapanju braka podrazumijeva ne samo da se bračni drugovi žele vjenčati, nego i da pristanak nije rezultat pogreške ili prisile (članak 1634. Građanskog zakonika).

9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?

Poništaj građanskog braka koji su oba bračna druga sklopila u dobroj vjeri proizvodi učinke u odnosu na bračne drugove i treće strane u trenutku pravomoćnosti predmetne odluke protiv koje nije dopuštena žalba (članak 1647. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako je samo jedan bračni drug sklopio brak u dobroj vjeri, samo taj bračni drug može imati koristi od bračnog statusa i pozivati se na njih u odnosu na treće strane, uz uvjet da je to samo odraz odnosa među bračnim drugovima (članak 1647. stavak 2. Građanskog zakonika).

Smatra se da je bračni drug sklopio brak u dobroj vjeri ako pritom nije bio svjestan nedostatka zbog kojeg je brak nevaljan ili se može poništiti ili je njegova izjava o suglasnosti rezultat fizičke ili moralne prisile (članak 1648. stavak 1. Građanskog zakonika).

Priznavanje dobre vjere isključivo je pravo državnih sudova. Pretpostavlja se dobra vjera bračnih drugova (članak 1648. stavci 2. i 3. Građanskog zakonika).

Kad se brak proglašni ništavnim ili poništenim, bračni drug u dobroj vjeri zadržava pravo na uzdržavanje nakon pravomoćnosti odluke protiv koje nije dopuštena žalba ili nakon evidentiranja presude (članak 2017. Građanskog zakonika).

10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?

Prije pokretanja brakorazvodnog postupka matični ured ili sud moraju obavijestiti bračne drugove o postojanju službe za obiteljsko mirenje i o njezinim ciljevima (članak 1774. Građanskog zakonika i članak 14. stavak 3. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Obiteljsko mirenje jest izvansudska metoda rješavanja sporova nastalih u obiteljskim odnosima u okviru koje stranke osobnim i izravnim sudjelovanjem te uz pomoć izmiritelja pokušavaju postići dogovor.

Tim alternativnim načinom rješavanja sporova mogu se riješiti sukobi koji su posljedica uređivanja, izmjene ili neostvarivanja obiteljske odgovornosti, razvoda ili zakonske rastave, pretvaranja zakonske rastave u razvod, mirenja rastavljenih bračnih drugova, dodjele i izmjene privremenog ili konačnog uzdržavanja, prijenosa obiteljskog doma, uskraćivanja prava na korištenje prezimenom drugoga bračnog druga i odobrenja za korištenje prezimenom bivšega bračnog druga (članak 4. Zakonodavnog dekreta (*Despacho Normativo*) br. 13/2018 od 9. studenoga 2018., kojim se uređuje aktivnost sustava obiteljskog mirenja, uspostavljenog Dekretom br. 18 778/2007 od 22. kolovoza 2007., i kojim se odobrava Uredba o postupcima odabira izmiritelja za pružanje usluga mirenja u sustavu obiteljskog mirenja).

Obiteljski su izmiritelji stručnjaci koje je licenciralo Ministarstvo pravosuđa (*Ministério da Justiça*) i koji su odgovorni za neovisno i nepristrano vođenje sastanaka u nastojanju da stranke postignu dogovor (članak 7. Zakonodavnog dekreta br. 13/2018 od 9. studenoga 2018., kojim se uređuje aktivnost sustava obiteljskog mirenja, uspostavljenog Dekretom br. 18 778/2007 od 22. kolovoza 2007., i kojim se odobrava Uredba o postupcima odabira izmiritelja za pružanje usluga mirenja u sustavu obiteljskog mirenja).

Zahtjev za sporazumni razvod može se podnijeti u matičnom uredu, osim u situacijama koje proizlaze iz sporazuma postignutog za vrijeme brakorazvodne parnice (članak 1779. Građanskog zakonika) i uz uvjet da je uz zahtjev za sporazumni razvod priložen detaljni popis zajedničke imovine bračnog para, sporazum o raspolaganju zajedničkim domom, sporazum o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je uzdržavanje potrebno i potvrdom o sudskoj presudi kojom se uređuje ostvarivanje roditeljske odgovornosti prema maloljetnoj djeci, ako sudovi o tome nisu prethodno donijeli odluku (članak 272. stavak 1. portugalskog Zakona o registraciji građana).

11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?

Sporazumna rastava i razvod braka

Zahtjev za sporazumnu rastavu i razvod braka sporazumno podnose oba bračna druga u matičnom uredu. Zahtjevu se prilažu sljedeći dokumenti (članak 272. stavak 1. portugalskog Zakona o registraciji građana):

1. detaljan popis zajedničke imovine na kojem je navedena vrijednost te imovine ili, ako bračni drugovi odluče podijeliti tu imovinu, sporazum o podjeli imovine ili zahtjev za sastavljanje takva sporazuma
2. potvrda o sudskoj presudi u vezi s ostvarivanjem roditeljske odgovornosti ili sporazum o ostvarivanju roditeljske odgovornosti prema maloljetnoj djeci ako o tome nisu prethodno odlučili sudovi
3. sporazum o plaćanju uzdržavanja bračnom drugu kojem je uzdržavanje potrebno
4. sporazum o raspolaganju zajedničkim domom
5. potvrda o predbračnom ugovoru (ako postoji).

Osim ako nije drukčije navedeno u podnesenim dokumentima, podrazumijeva se da se sporazumi primjenjuju na razdoblje trajanja postupka i na razdoblje poslije njega (članak 272. stavak 4. Građanskog zakonika).

Postupak sporazumne zakonske rastave ili razvoda braka pokreće se na temelju zahtjeva koji bračni drugovi ili njihovi zastupnici potpišu u matičnom uredu (*conservatória do registo civil*). Zahtjev se mora podnijeti zajedno s prethodno navedenim dokumentima i vjenčanim listom (članak 14. stavci 1. i 2. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Nakon što primi zahtjev, matičar poziva bračne drugove na sastanak na kojem mora provjeriti jesu li ispunjeni pravni zahtjevi (članak 1776. stavak 1. Građanskog zakonika). Bračni se drugovi na sastanku obavješćuju o postojanju službe za obiteljsko mirenje. Ako se i dalje žele razvesti, razmatraju se sporazumi i bračni se drugovi pozivaju da ih izmijene ako žele propisno zaštititi svoje interese ili interese djece. U tu se svrhu mogu provoditi pravni akti i izvoditi dokazi. Ako su ispunjeni pravni zahtjevi i ako se poštuju navedeni postupci, matičar odobrava zahtjev (članak 14. stavak 3. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Kad se podnese sporazum o ostvarivanju roditeljske odgovornosti nad maloljetnom djecom, postupak se upućuje državnom odvjetništvu (*Ministério Público*) pri prvostupanjskom sudu koji je mjerodavan za to pitanje u sudskom okrugu u kojem se nalazi matični ured kako bi se ta služba mogla očitovati o sporazumu u roku od 30 dana (članak 14. stavak 4. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako državno odvjetništvo smatra da se sporazumom dovoljno ne štite interesi maloljetnika, podnositelji zahtjeva mogu ga izmijeniti prema potrebi ili dostaviti novi sporazum. U potonjem se slučaju sporazum ponovno podnosi državnom odvjetništvu. Ako državno odvjetništvo smatra da su sporazumom primjereno zaštićeni interesi maloljetnika ili ako su bračni drugovi izmijenili sporazum u skladu s uputama državnog odvjetništva, donosi se odluka o razvodu (članak 14. stavci 5. i 6. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog odvjetništva i matičnih ureda).

Ako se podnositelji zahtjeva ne slažu s izmjenama koje je tražilo državno odvjetništvo te se i dalje planiraju razvesti i/ili dostavljenim sporazumima nisu dovoljno zaštićeni interesi jednoga bračnog druga, odobrenje se ne daje i brakorazvodni se postupak prosljeđuje sudu u okrugu u kojem se nalazi matični ured (članak 14. stavak 7. Uredbe sa zakonskom snagom br. 272/2001 od 13. listopada 2001. – Postupci koji su u djelokrugu državnog

odvjetništva i matičnih ureda).

Nakon što mu se dodijeli predmet, sudac razmatra sporazume koje su dostavili bračni drugovi i traži od njih da ih izmijene ako njima nisu zaštićeni njihovi interesi ili interesi njihove djece (članak 1778-A stavak 2. Građanskog zakonika).

Sudac zatim utvrđuje posljedice razvoda na pitanja koja bračni drugovi nisu izmijenili. Ako kojim od sporazuma nisu dovoljno zaštićeni interesi jednoga bračnog druga, sudac može u svrhe i za potrebe razmatranja predloženih sporazuma narediti poduzimanje pravnih radnji i dostavljanje traženih dokaza (članak 1778-A stavci 3. i 4. Građanskog zakonika).

Kad utvrđuje posljedice razvoda, sudac bi uvijek trebao ne samo poticati nego i uzeti u obzir sporazum bračnih drugova (članak 1778-A stavak 6. Građanskog zakonika).

Zatim se donosi odluka o sporazumnom razvodu i evidentira se u odgovarajućem registru (članak 1778-A stavak 5. Građanskog zakonika).

Zahtjevi za sporazumno zakonsku rastavu ili razvod podnose se sudu ako stranke zahtjevu ne prilože nijedan od navedenih sporazuma (članak 1778-A stavak 1. Građanskog zakonika).

U tom se slučaju zahtjev za razvod podnosi sudu. Nakon što primi zahtjev, sudac razmatra sporazume koje su dostavili bračni drugovi i traži od njih da ih izmijene ako njima nisu zaštićeni njihovi interesi ili interesi njihove djece. Sudac utvrđuje posljedice razvoda na pitanja o kojima se bračni drugovi nisu dogovorili te u tu svrhu i radi razmatranja podnesenih sporazuma nalaže poduzimanje radnji i dostavljanje traženih dokaza. Kad utvrđuje posljedice razvoda, sudac bi trebao ne samo poticati nego i uzeti u obzir sporazum bračnih drugova. Zatim se donosi odluka o sporazumnom razvodu i evidentira se u odgovarajućem registru (članak 1778-A stavci 2., 3., 4., 5. i 6. Građanskog zakonika).

Rastava ili razvod bez suglasnosti drugoga bračnog druga

Zahtjevi za rastavu ili razvod bez suglasnosti drugoga bračnog druga podnose se sudu za obitelj i maloljetnike (*Juízo de Família e Menores*) ili, ako nema takva suda, lokalnom građanskom sudu (*Juízo Local Cível*) ili općem sudu (*Juízo de Competência Genérica*) koji ima mjesnu jurisdikciju (članak 122. stavak 1. točka (c) Zakona o organizaciji pravosudnog sustava (*Lei da Organização do Sistema Judiciário*)). Mjesna jurisdikcija utvrđuje se prema prebivalištu ili boravištu podnositelja zahtjeva (osobe koja podnosi tužbu) (članak 72. Zakonika o građanskom postupku).

Odredbe o razvodu primjenjuju se *mutatis mutandis* na zakonsku rastavu (članak 1794. Građanskog zakonika).

Zakonska rastava završava mirenjem bračnih drugova ili razvrgnućem braka (članak 1795-B Građanskog zakonika).

Brakorazvodnu parnicu može pokrenuti bilo koji od bračnih drugova na temelju *de facto* rastave koja traje cijelu godinu, promjene mentalnog stanja drugoga bračnog druga koja traje dulje od godine dana i koja zbog svoje ozbiljnosti ugrožava mogućnost zajedničkog života, odsutnosti od najmanje godine dana bez ikakvog kontakta s odsutnom osobom i ostalih činjenica kojima se, bez obzira na krivnju koja se pripisuje bračnim drugovima, dokazuje da su bračni odnosi trajno poremećeni (članak 1781. Građanskog zakonika).

Oštećeni bračni drug ima pravo na općim sudovima tražiti naknadu štete koju mu je prouzročio drugi bračni drug u skladu s općim uvjetima građanske odgovornosti (članak 1792. stavak 1. Građanskog zakonika).

Bračni drug koji je podnio zahtjev za razvod zbog promjene mentalnog stanja drugoga bračnog druga mora tom bračnom drugu nadoknaditi štetu za osobnu povredu prouzročenu razvrgnućem braka. Zahtjev se mora podnijeti u samom brakorazvodnom postupku (članak 1792. stavak 2. Građanskog zakonika).

Ako je osnova za razvod promjena mentalnog stanja drugoga bračnog druga koja traje dulje od godine dana i koja zbog ozbiljnosti ugrožava mogućnost zajedničkog života i odsutnost od najmanje godinu dana bez ikakva kontakta s odsutnom osobom, u tom slučaju zahtjev za razvod može podnijeti samo bračni drug koji se poziva na promjenu mentalnog stanja ili odsutnost drugoga bračnog druga (članak 1785. stavak 1. Građanskog zakonika).

Ako je bračni drug koji može podnijeti zahtjev za razvod odrasla osoba u pratnji zakonskog zastupnika, postupak može pokrenuti ta osoba ili njezin zakonski zastupnik uz odobrenje suda. Ako je odrasla osoba u pratnji zakonskog zastupnika drugi bračni drug, postupak u ime nositelja prava na pokretanje postupka može pokrenuti srodnik u uspravnoj liniji ili do trećeg koljena u pobočnoj liniji ili državno odvjetništvo (članak 1785. stavak 2. Građanskog zakonika).

Pravo na razvod ne prenosi se smrću, ali nasljednici podnositelja zahtjeva mogu nastaviti postupak u svrhe ostavine ako podnositelj zahtjeva umre za vrijeme postupka. Postupak se iz istog razloga može nastaviti protiv nasljednika tuženika (članak 1785. stavak 3. Građanskog zakonika).

Nakon podnošenja zahtjeva, ako se postupak može nastaviti, sudac će odrediti vrijeme za pokušaj mirenja te će podnositelj zahtjeva i tuženik biti pozvani da osobno dođu na mirenje (članak 931. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Ako se ne pomire, sud će tražiti od bračnih drugova dogovor o sporazumnom razvodu. Ako se postigne dogovor ili ako se bračni drugovi odluče za sporazumni razvod braka u bilo kojem trenutku u postupku, postupak će se, *mutatis mutandis*, nastaviti u tome smjeru (članak 1779. stavak 2. Građanskog zakonika).

Ako sudac ne može potaknuti bračne drugove da se dogovore o sporazumnom razvodu ili rastavi, nastojat će im pomoći da postignu sporazum o uzdržavanju i uređivanju ostvarivanja roditeljske odgovornosti. Sudac će isto tako nastojati potaknuti bračne drugove da se dogovore o korištenju obiteljskim domom za vrijeme postupka, ako je primjenjivo (članak 931. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Za vrijeme pokušaja mirenja ili u bilo kojem drugom trenutku tijekom postupka stranke mogu pristati na sporazumni razvod ili zakonsku rastavu ako su ispunjeni nužni uvjeti (članak 931. stavak 3. Zakonika o građanskom postupku).

Ako su jedna ili obje stranke odsutne ili se pokaže da mirenje nije moguće, sudac naređuje da se tuženika obavijesti o tome da može osporiti zahtjev u roku od 30 dana. U trenutku obavješćivanja, koje se provodi bez odgode, tuženiku se dostavlja duplikat izvornog zahtjeva (članak 931. stavak 5. Zakonika o građanskom postupku).

Ako se ne zna gdje je tuženik, a neuspješno su poduzeti svi koraci predviđeni u postupkovnom pravu kako bi ga se pronašlo, dan određen za mirenje smatra se ništavnim i tuženik se poziva javnom obavijesti da ospori zahtjev (članak 931. stavak 6. Zakonika o građanskom postupku).

Nakon isteka roka za osporavanje zahtjeva provodi se uobičajeni postupak. Za vrijeme tog postupka utvrđuje se predmet spora i najavljuje se osnova za dokaze. U okviru tog postupka održava se završna rasprava na kojoj se izvode dokazi. Nakon okončanja završne rasprave predmet se zaključuje i šalje sucu i on donosi odluku u roku od 30 dana (članak 932. Zakonika o građanskom postupku).

Zakonska rastava može se zatražiti protutužbom, čak i ako je podnositelj zahtjeva zatražio razvod. Ako je podnositelj podnio zahtjev za zakonsku rastavu, tuženik može također podnijeti protutužbu za razvod. U takvim slučajevima donosi se odluka o razvodu ako su prihvaćeni zahtjev za pokretanje postupka i protutužba (članak 1795. Građanskog zakonika).

Poništaj braka

Na poništaj braka nije se moguće pozivati ni u kojim uvjetima, sudskim ili izvansudskim, dok on nije priznat presudom donesenom u postupku pokrenutom posebno u tu svrhu (članak 1632. Građanskog zakonika).

Taj se postupak pokreće na sudu za obitelj i maloljetnike podnošenjem zahtjeva u kojem su navedene stranke te su opisane relevantne činjenice i koji završava zahtjevom (članak 122. stavak 1. točka (d) Zakona o organizaciji pravosudnog sustava).

Zakonsko pravo na pokretanje takvog postupka razlikuje se ovisno o osnovi za tužbu (*vidjeti odgovor na 8. pitanje*).

Bračni drugovi ili njihovi srodnici u uspravnoj liniji ili do četvrtog koljena u pobočnoj liniji, nasljednici i posvojitelji bračnih drugova te državno odvjetništvo imaju zakonsko pravo pokrenuti ili nastaviti postupak za poništaj na

temelju zapreke zbog koje je brak nevaljan. Osim toga, postupak može pokrenuti ili nastaviti skrbnik u slučaju maloljetnika, zabrane ili nesposobnosti zbog psihičkog poremećaja i prvi bračni drug počinitelja u slučaju bigamije (članak 1639. Građanskog zakonika).

Poništaj zbog pogrešna tumačenja mogu zatražiti bračni drugovi ili osobe na koje uvelike utječe brak. U drugim slučajevima koji se odnose na nedostatak suglasnosti postupak za poništaj može pokrenuti samo bračni drug koji nije dao suglasnost. Međutim, ako podnositelj zahtjeva umre za vrijeme postupka, postupak mogu nastaviti njegovi srodnici stečeni brakom u izravnoj liniji i nasljednici ili posvojitelji (članak 1640. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj utemeljen na nedostatku suglasnosti može pokrenuti samo bračni drug koji je bio žrtva pogreške ili prisile. Međutim, ako podnositelj zahtjeva umre za vrijeme postupka, postupak mogu nastaviti njegovi srodnici stečeni brakom u izravnoj liniji i nasljednici ili posvojitelji (članak 1641. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj koji se temelji na nepostojanju svjedoka može pokrenuti samo državno odvjetništvo (članak 1642. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj utemeljen na prepreci koja brak čini nevaljanim trebao bi se pokrenuti:

1. u slučaju maloljetnika, osoba za koje je utvrđeno da boluju od demencije ili pravno nesposobnih odraslih osoba u pratnji druge osobe ako ga je pokrenula nesposobna osoba u roku od šest mjeseci nakon što je postala punoljetna, nakon što je prestala nesposobnost ili je prestala ili je preispitana pratnja ako ga pokreće druga osoba u roku od tri godine od sklapanja braka, ali nikad nakon nastupa punoljetnosti ili prestanka nesposobnosti (članak 1643. stavak 1. točka (a) Građanskog zakonika)
2. ako je bračni drug jedne od stranaka osuđen za kazneno djelo ubojstva, u roku od tri godine od sklapanja braka (članak 1643. stavak 1. točka (b) Građanskog zakonika)
3. u drugim slučajevima u roku od šest mjeseci od razvrgnuća braka (članak 1643. stavak 1. točka (c) Građanskog zakonika).

Državno odvjetništvo može podnijeti tužbu samo prije razvrgnuća braka (članak 1643. stavak 2. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj braka zbog postojanja prethodnog nerazvrgnutog braka ne može se pokrenuti ni nastaviti ako je u tijeku postupak za proglašenje ništavnosti ili za poništaj prvog braka bigamista (članak 1643. stavak 3. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj braka zbog toga što jedna stranka nije dala suglasnost ili zbog toga što obje stranke nisu dale suglasnost može se pokrenuti samo u roku od tri godine od sklapanja braka ili, ako podnositelj zahtjeva toga nije bio svjestan, u roku od šest mjeseci od trenutka kad je postao toga svjestan (članak 1644. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj zbog neispravnosti suglasnosti ne može se pokrenuti ako nije pokrenut u roku od šest mjeseci od prestanka neispravnosti (članak 1645. Građanskog zakonika).

Postupak za poništaj zbog nepostojanja svjedoka može se pokrenuti samo u roku od godine dana od sklapanja braka (članak 1646. Građanskog zakonika).

Izvorni zahtjev mora biti popraćen vjenčanim listom i, prema mogućnosti (ako su godine osnova za zahtjev), rodnim listom predmetne stranke.

Nakon isteka roka za osporavanje zahtjeva provodi se uobičajeni postupak, kako je prethodno navedeno.

Poništaj se smatra riješenim i brak se smatra valjanim od trenutka sklapanja braka ako se bilo što od sljedećeg dogodi prije nego što presuda o poništaju postane pravomoćna i protiv nje nije dopuštena žalba:

1. ako maloljetno dijete potvrdi brak pred matičarom i dvama svjedocima nakon stjecanja punoljetnosti (članak 1633. stavak 1. točka (a) Građanskog zakonika)
2. ako osoba za koju je utvrđeno da boluje od demencije ili odrasla osoba u pratnji druge osobe potvrdi brak nakon što je sudski potvrđeno da su uzroci prepreke prestali postojati (članak 1633. stavak 1. točka (b) Građanskog zakonika)
3. ako je prvi brak bigamista proglašen ništavnim ili je poništen (članak 1633. stavak 1. točka (c))

Građanskog zakonika)

4. ako nema svjedoka iz opravdanih razloga, kao što su razlozi koje priznaje matičar, uz uvjet da nema sumnje oko sklapanja braka (članak 1633. stavak 1. točka (d) Građanskog zakonika).

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Da, sustav pravne pomoći primjenjuje se na sve sudove, bez obzira na vrstu postupka.

(Zakon br. 34/2004 od 29. srpnja 2004. o pristupu pravu i pravosuđu)

Za više informacija vidjeti informativni članak o [pravnoj pomoći](#).

13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?

Da. Protiv tih se odluka uvijek može podnijeti žalba (članak 629. Zakonika o građanskom postupku).

14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?

Ako je predmetna odluka donesena u državi članici Europske unije, osim u Danskoj (članak 31. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003.), ona se priznaje u drugim državama članicama u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) 2201/2003 od 27. studenoga 2003.

Ako je odluka donesena u Danskoj, primjenjuje se poseban postupak za preispitivanje strane presude (članak 978. i daljnji članci Zakonika o građanskom postupku).

Za preispitivanje i potvrđivanje stranih presuda mjerodavan je žalbeni sud (*tribunal da relação*) u mjestu boravišta osobe protiv koje je odluka zatražena (članak 979. Zakonika o građanskom postupku).

U tom se postupku zajedno sa zahtjevom podnosi dokument s odlukom koja se preispituje, a protivna se stranka obavješćuje da ima 15 dana za podnošenje odgovora. Podnositelj zahtjeva može odgovoriti u roku od 10 dana od obavijesti o podnošenju tog odgovora (članak 981. Zakonika o građanskom postupku).

Kad stranke dostave svoje podneske i nakon što se poduzmu svi koraci koji se smatraju nužnima, spis predmeta dostavlja se na uvid strankama i državnom odvjetništvu na 15 dana (članak 982. stavak 1. Zakonika o građanskom postupku).

Presuda se potvrđuje:

1. ako nema sumnje u izvornost dokumenta u kojem je zabilježena presuda ili u osnovanost odluke
2. ako je presuda postala pravomoćna u skladu sa zakonom države u kojoj je donesena
3. ako je presudu donio strani sud čija jurisdikcija nije povreda zakona i ako presuda ne uključuje pitanje koje je u isključivom djelokrugu portugalskih sudova
4. ako se ne može pozvati na obranu *lis alibi pendens* ili *res judicata* utemeljenu na predmetu na portugalskom sudu, osim ako je tužba prvo podnesena stranom sudu
5. ako su tuženiku propisno dostavljeni svi dokumenti koji se odnose na tužbu u skladu sa zakonom države suda podrijetla te se u postupku vodilo računa o načelima prava na obranu i jednakoj zaštiti stranaka
6. ako ne sadržava odluku čijim se priznavanjem dobiva rezultat koji je očito neusklađen s načelima javnoga međunarodnog poretka u Portugalu

(članak 980. Zakonika o građanskom postupku).

15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke

o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?

U državama članicama Europske unije, osim u Danskoj, stranka koja želi zatražiti priznanje odluke o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka mora podnijeti zahtjev sudu za obitelj i maloljetnike (članak 122. Zakona o organizaciji pravosudnog sustava). Sud koji ima mjesnu jurisdikciju utvrđuje se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom države članice u kojoj je podnesen zahtjev za priznanje.

16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

U skladu s nacionalnim propisima o sukobu prava pri razvodu braka i zakonskoj rastavi primjenjuje se zajedničko nacionalno zakonodavstvo bračnih drugova. Ako nemaju isto državljanstvo, primjenjuje se pravo zemlje u kojoj im je uobičajeno boravište. U protivnom se primjenjuje pravo zemlje s kojom je njihov obiteljski život najbliže povezan (članak 52. stavci 1. i 2. Građanskog zakonika).

Međutim, ako se tijekom braka promijeni mjerodavno pravo, osnova za rastavu ili razvod može biti samo činjenica koja je relevantna u trenutku kad je nastala (članak 55. stavak 2. Građanskog zakonika).

Gdje pronaći mjerodavno zakonodavstvo?

[Portugalski Građanski zakonik](#)

[Portugalski Zakon o registraciji građana](#)

[Portugalski Zakon o parničnom postupku.](#)

[Postupci koji su u nadležnosti državnog odvjetništva i matičnih ureda](#)

[Zakonodavni dekret br. 13/2018](#)

[Zakon o organizaciji pravosudnog sustava](#)

[Pristup pravu i pravosuđu](#)

[Uredba Vijeća \(EZ\) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću](#)

Završna napomena

Informacije u ovom informativnom članku općenite su i nisu potpune. Nisu obvezujuće za kontaktnu točku, Europsku pravosudnu mrežu u građanskim i trgovačkim stvarima ili sudove ili bilo koje druge osobe. One ne isključuju potrebu za provjerom mjerodavnog zakonodavstva.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

■ Posljednji put ažurirano: 20/12/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu

informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.